

Kéri Gáspár

Makovecz Imre arcéle

Mandiner, 2020. január 2.

Különös hangvételű, szokatlanul tipografált kötet jelent meg a nyolc éve elhunyt Makovecz Imréről. Makovecz Benjamin személyes hangvételű visszaemlékezése a néhai építőművész rajongóit és kritikusait egyaránt meglepte.

Gyermekkori emlékem a nyolcvanas évekből, hogy a karácsony előtti nyálkás, szürke és ködös hidegben a szocializmus hiánygazdaságának vásárlási lázában pörgő Pesten valahonnan valahová tartva apámmal a Madách tér árkádjai alatt véletlenül összetalálkoztunk vele. Nekem ez volt az első, és a nagyon kevés személyes találkozásaim egyike az építéssel. Miután apámmal üdvözölték egymást, ő felém fordult, letekin-tett rám, a tizenéves srácre, majd egyenesen a szemembe nézve, kezemet irgalmatlanul megszorítva hatá-rozott hangon bemutatkozott: „Makovecz Imre vagyok”.

Évtizedekkel később, fogadott fia visszaemlékezéseit olvasva folyamatosan eszembe jut ennek a ka-rácsony arácon előtti találkozásnak a pillanata, mert visszaköszön az oldalakról annak a figurának a jóval valóságosabb arcéle, amely azon a karácsony előtti pesti utcán – ha gyerekként és csak pillanatokra látva is, de – megmutatkozott. Az az arcél, amelyet a közéleti szerepvállalásokban kibontakozó persona nagy-mértékben elfedett számunkra. Makovecz Benjamin lábjegyzetekben megírt, töredékes visszaemlékezéseit nehéz lenne bármilyen műfajba besorolni, miközben nyilvánvaló, hogy egy önreflektív, a kritikus hango-kat sem nélkülöző, finom humorral, zseniális nyelvezettel és feltűnően gazdag szókinccsel megírt szépiro-dalmi munkát tartunk a kezünkben. A rövid kis történetekből bensőséges apa-fiú kapcsolat fejlődéstör-ténete bontakozik ki a hatvanas évek elejétől Makovecz Imre 2011-ben bekövetkezett haláláig, miközben a folyamatosan változó kor atmoszférájából, a családi, baráti és szakmai kapcsolatokból is értékes, érdekes és plasztikus információk szűrődnek át az olvasó számára.

A szerző egyes szám harmadik személyben a „pesti kisfiú”, az apa pedig M. I.-ként válik a kötet irodalmi alakjává. A további szereplők – az anya, a rokonok, a barátok és az ismerősök – ugyancsak saját mono-gramjukkal vannak jelölve, közöttük teljesen váratlanul ismertem rá saját festőművész apámra is. A könyv tipográfiája is merőben szokatlan, hiszen a lábjegyzetelés szokásait követve az egymáshoz laza szálakkal és keresztthivatkozásokkal egyaránt kötődő szövegtetek számozással ellátva a lapok aljára zárnak. Az üresen hagyott, időnként egészen terjedelmesre dagadó lapteteji fehér felületek – a kvázi főszöveg üresen hagyott helyei – amolyan *horror vacuiként* mintha kizárólag arra predesztinálnának bennünket, hogy gondoljuk újra jelenlegi Makovecz-képünket, és a „pesti kisfiú” emléktöredékei segítségével rakjunk össze egy eddig ismeretlen, minden korábbinál hihetőbb, kimondottan személyes és emberi Makovecz-portrét.

Talán a monogramhasználat furcsán elidegenítő gesztusa, valamint a száraz életrajzi adatok és a páto-szosan túltölt dicshimnuszok helyébe lépő, személyes élményekből kibontakozó emlékképek átadása az egyik nagy titka ennek a kötetnek. Mert valószínűleg csak így lenne jó életrajzot írni: Mindenféle fölösleges páto-sz nélkül, az ismert és nagy hatású személyre és vélt vagy valós személyiségére évtizedek során ráakó-dott pozitív és negatív előítéletektől mentesen. Hangvételében egyszerre szikáran, ahol viszont kell, ott távolságtartással, és valahol mégiscsak nagyon bensőségesen. De legfőképpen hitelesen.